

DEMÉNY PÉTER

AZ ÁRTATLANSÁG ÉS AZ ELVESZEJTÉSE

Balássy Fanni: *Bocs, hogy élek**

Jean-Claude Mourlevat: *Zebulon mindent belead***

■ Két gyerekkönyv fekszik előttem, noha egyik sem egészen kicsi gyermeknek való. A *Zebulon mindent belead* hat éven felülieknek már jó lesz, a *Bocs, hogy élek* azonban inkább kamaszkortól felfelé ajánlott.

Balássy Fanni, illetve Jean-Claude Mourlevat kötete mintha megmutatná vagy inkább feltárná felnövésünk folyamatát. Az utóbbi bájosan és fordulatosan mesél valamiről, míg az előbbi maga a probléma, annak az életkornak a lenyomata, amelyben minden pontunk érzékeny, és lassan már nem is értjük, hogy miért élünk.

A *Zebulon...* illusztrációi valóban *illusztrációk*: Antoine Ronzon el- és megtalálta Zebulont, a sünt, illetve Bertit, a malacot, Szimónát, a nyúlányt és a többieket; Korbuly Ági alkotótársa volt Balássynak, a szöveget nem lehet külön, a rajzoktól eltekintve olvasni, sőt az ábrák igénylik, követelik, hogy törődjünk velük, a szemünkbe tölődnek.

A *Zebulon mindent belead* a *Zebulon* folytatása, a *Bocs, hogy élek* viszont csak nagyon tág értelemben folytatása a *Hol is kezdjem* című regénynek, mely egy kamaszlánynak a gimibe való beilleszkedését és szerelmi reményeit bontja ki.

Mi történik Mourlevat könyvében? Szimóna, a búskomorságra hajlamos nyúlány levelet ír a barátainak, akikkel egy négy évvel ezelőtti kiránduláson ismerkedett meg. A levélben az áll, hogy el kellett mennie valahová, ne ha-

ragudjanak, amiért nem árulja el, hogy hová, mert biztosan haragudnának, ha felfedné, végezzenek el ezt-azt a ház körül; Zebulon, az értelmes sünt és Bertti, a kedélyes malac azonban nem nyugszik, mert szerintük valami különös történt itt; következőképpen megkérlik Hősödi urat, a borzot, illetve Schmitt Valtert, a vaddisznót, hogy segítsenek nekik, és ezzel elindul a nyomozás. Pontosabban folytatódik, mert egy későbbi zsákutcának bizonyuló szálal (elnézést a képzavarért) a barátok ketten göngyölítettek fel.

Minden adott tehát egy krimihez, és nem is csalódunk: izgalmakkal és kalandokkal teli történetet kapunk, melynek végén természetesen minden jóra fordul. Nem szeretnék spoilerezni, de egy kis izgalom még belefért volna: Szimóna túlságosan könnyen hagyja meggyőzni magát, általában nem szabadulunk olyan egyszerűen attól, aki és ami megdelejezett.

„...a következő két órát a szöveg megfogalmazásával töltötték. Két stílus kemény összecsapása volt ez. Többnyire Bertti javasolt valamit, amit aztán Zebulon próbált szelídebbre finomíthatni, formálthatni. Például a *Nyisd ki a szemed: ez az aljas rohadék átvág*-ból ez lett: *Tedd fel magadnak a kérdést, hogy az illető nem más-e, mint aminek mutatja magát*. Majd pár sorral később a *Ne áltasd magad, a te Rómeódat jobban érdekli a lóvéd, mint a két szép szemed!*-ből *Rómeó valószínűleg nem teljesen önzetlen, gondolkodj el ezen!*

* Korbuly Ági rajzaival. Tilos az Á könyvek, Bp., 2023.

** Antoine Ronzon rajzaival. Móra Könyvkiadó, Bp., 2024.

lett.” (68.) Ilyen dilemmák facsarják a nyomozók szívét, és Pacskovszky Zsolt fordítása elegánsan és választékosan adja vissza mindazt, amit a francia író papírra vetett.

„Mi van, ha életem legfőbb érdeme az lesz, hogy minden számottevőbb, kézzelfoghatóbb eredmény nélkül egyszerűen boldoggá tesz, amit csinálok, és pont. Csak azt nem értem, miért érzem a kényszert, hogy folyton szabadkozam miatta?” Ez az idézet már Balássy Fanni könyvéből való, és egyáltalán nem pontos: ahhoz az egész oldalt be kellene szkennelnem, hiszen már mondtam, hogy Korbuly Ági grafikai éppúgy hozzátartoznak az olvasmányhoz, mint az író szövege. Mi több, a grafikák el is mozdítják a gondolatokat, melyek mindannyiunk fejében megfordulnak időnként. Szálkás, színes stílusukkal éppen azt jelenítik meg, amiről a szövegben szó van, pontosabban *ahogyan* szó van róla.

Milyen is ez a könyv? Leginkább talán olyan, mint egy fordított Marcus Aurelius. Ha a császár túl az emberélet útjának felén vetette papírra *Elmélkedéseit*, és benne folyamatosan azt kérdezi magától, miért csodálkozik valamin, és arra inti magát, hogy ne tegye, a *Bocs, hogy élek* beszélője mindegyre

azon tündök, töpreng és tapos, hogy miért kell megfelelnie valaminek, amit nem ő tűzött ki maga elé. „Bocs, de nem erről volt szó. Úgy volt, hogy ha felnőtt leszek, vacsora helyett bármikor ehetek csokit, és nyolc után sincs takaródó, és annyit nézem a tévét, amennyit akarom, és senki sem szid össze, ha nem pakolom el a cuccaimat a szobában, és akkor megyek játszani a barátaimhoz, amikor akarok, és anyám nem szól rám, ha megint a kedvenc kinyúlt pulóveremet veszem fel, és bármilyen filmre beülhetek a moziban, és bármilyen könyvet kivethetek a könyvtárból, és buli az élet, és végre elég magas vagyok a hullámvasúthoz.” Hát nem, az, amit ígérték, vagy amiről azt hisszük, hogy ígérték, sosem jön be maradéktalanul. Sőt semennyire nem jön be: a teljes szabadság, amiről álmodoztunk, valóban puszta álmom. Bár mindig mondhatjuk magunknak azt, ami a *Bocs, hogy élek* utolsó mondata: „Bocs, de nem lehet ennyi az egész.”

Balássy Fanni könyve közös gondolataink gyűjteménye egy olyan életkorból, amikor már nem hiszünk abban, hogy a sün és a malac minden gondunkat megoldja. Míg Mourlevat kötete az ártatlanság korából való, Balássyé már egy másikból, amely sokára ér véget.

